

Hva er sykdom?

BOKOVERSIKT

Boken handler om hvilke medisinske forestillinger, tankegang og beslutningsprosesser som er styrende for vår tids helsevesen. Ståstedet er legens, men forfatteren tar mål av seg til at boken skal være relevant for "alla som, med eller utan vårdprofessionell, politisk eller journalistisk roll, er interesserad av sjukvården och debatten kring den". Og det er den faktisk. Engasjerende er den også. Man glemmer fort at den er svensk.

Med utgangspunkt i Ivan Illichs *Medical nemesis* og hans teser om sykeliggjøring av livsproblemer (medikalisering), drøfter Jörgen Malmquist et utvidet helse- og sykdomsbegrep kontra prinsippene for medisinsk diagnostikk. Han fremholder det viktige skillet mellom symptom (som helt og holdent subjektivt fenomen beskrevet av pasienten) og sykdomstegn (som er objektive observasjoner gjort av legen). Det synes å ha blitt en stadig sterkere tendens til at symptomene får forrang, eksemplifisert ved dagens sykmeldingspraksis.

Sykmeldingen har utviklet seg til å bli et dokument om fravær mer enn om sykdom, og legens rolle blir ofte å gi fraværet en medisinsk legitimitet. Ville det ikke være mer ryddig å overføre ansvaret for meldingen til personen selv og frita legen for denne ikke-medisinske funksjonen?

Somatisering er kroppslige symptomer uten organiske sykdomstegn. Store deler av helsevesenets faglige og monetære ressurser brukes på somatisering og andre somatoforme tilstander. Men er det eller kan det være sykdom? I Sverige har *Socialstyrelsens klassifikation av sjukdom* i 1987 blitt til *Klassifikation av sjukdomar och hälsoproblem* i 1997.

Bokens lengste kapittel handler om ”svårbegripliga sjukdomar” hvor forfatteren spesielt tar opp problemene rundt bruk av amalgamfyllinger, eloverfølsomhet, sykdom på grunn av bygningers inneklime, kronisk trøtthetssyndrom og fibromyalgi. Følsomme temaer som blir gitt en sober omtale. Naturlig nok, all den tid forfatteren gjennom hele boken synes å mane til medisinsk edruelighet overfor samfunnets og samtidens bruk av helse- og sykdomsbegrepet.

Kapitlet *Sjukvård, värderingar och politik* er kort. Det munner ut i et enda kortere kapittel: *Sjukvårdsgränser och läkarrollen*. Selv om akkurat disse temaene nok kunne ha vært behandlet litt mer utførlig, er det en styrke for boken som helhet at forfatteren er kortfattat og konsis. I tillegg er den lettest, engasjerende, fortettet, kritisk beskrivende uten å peke på løsninger. Jeg vil tro at de fleste med erfaring fra helsevesenet vil kunne lese den med stort utbytte, ikke minst de som er satt til å administrere og utvikle det. Og boken må være et funn for alle som befatter seg med helsejournalistikk.

HenrichBille

Modum Bads Nervesanatorium

Vikersund

Publisert: 10. februar 2001. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 21. februar 2026.